

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΡΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΤΗΙ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙ

ΒΑΣΙΛΙΟΥ ΣΚΟΡΔΕΛΗ, π. Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Πελοποννήσου, ΑΛΕΞΙΟΥ ΖΑΜΑΡΙΟΥ Διευθυντοῦ τῶν Ζαριφείων Διδασκαλείων ἐν Φιλιππουπόλει, ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Πελοποννήσου, ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΡΩΣΗ, Καθηγητοῦ τῆς Παιδαγωγικῆς ἐν Ἀρδακίῳ κλπ.

ΥΠΟ

Π. Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ὁδὸς Ἀναγνωστοπούλου ἀριθ. 16.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ ΔΡ. 6.

ΕΝ ΤΗΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΙ ΦΡ. ΧΡΥΣΑ 7

Ἀριθ. 27

Ἐν Ἀθήναις τῇ 28 Φεβρουαρίου

1893.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ Περὶ τιμωριῶν ἐν τῷ Σχολείῳ.— Ὁ ἐκραυλισμὸς τῆς παιδείας μέχρι προδοσίας.— Ἐπιστολὴ ἐξ Ἀδριανουπόλεως.— Σύμμικτα.

ΠΕΡΙ ΤΙΜΩΡΙΩΝ ΕΝ Τῷ ΣΧΟΛΕΙῳ.

Β'.

Οἱ μαθηταὶ πρέπει νὰ εἶναι εὐτακτοὶ, εὐπειθεῖς, ἐπιμελεῖς, τίμιοι, φιλαλήθεις, ἐνὶ λόγῳ ἐνάρετοι μαθηταί, οἱ δὲ μὴ ὄντες τοιοῦτοι πάσχουσι καὶ πρέπει νὰ θεραπευθῶσι. Τὸ πῶς δὲ θὰ θεραπευθῶσι δὲν δύναται ὁ τυχὼν νὰ γνωρίσῃ καὶ ἐφαρμόσῃ. Τοῦτο ἀπαιτεῖ διάγνωσιν ἀληθῆ, ἐξέυρεσιν τῶν καταλλήλων φαρμάκων καὶ ἐπιμέλειαν ἀκαταπόνητον ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν φαρμάκων τούτων μέχρι θεραπείας. Τὸ μέγα διαπραττόμενον ἐν τῇ διαγνώσει σφάλμα τῶν διδασκάλων εἶναι ὅτι τὰ μὲν σφάλματα πάντα ἀποδίδουσι εἰς τοὺς μαθητάς, τὰς δὲ ἀρετάς πάσας εἰς ἑαυτούς. Τοῦτο δὲν εἶναι παντάπασιν ἀληθές. Ἡμεῖς δὲν ὀκνοῦμεν νὰ καταλογίσωμεν πολλὰς μεγάλας ἀταξίας τῶν μαθητῶν καὶ ἐλλείψεις ἐπιμελείας καὶ προόδου ἐν τῷ σχολείῳ εἰς τὴν κακὴν πολλῶν διδασκάλων κατάστασιν καὶ συμπεριφορὰν. Διατὶ νὰ μὴ διασκεδάζωσι καὶ οἱ μαθηταὶ ἐν τῷ σχολείῳ καὶ νὰ μὴ θορυβῶσι, ὅταν ὁ διδάσκαλός τινος ἔχη ἀφήσῃ αὐτοὺς μόνους ἐν τῷ σχολείῳ, αὐτὸς δὲ διατρίβῃ ἐν τῷ καφενεῖῳ διασκεδάζων ἢ μένη κατ' οἶκον ἄλλων ἐργασίαν ἐκτελῶν; Πῶς δὲ οἱ μαθηταὶ νὰ μελετῶσι καὶ νὰ προοδεύωσι, ὅταν οὐδὲν ἐκ τοῦ μαθήματος, ὅπερ ἐδίδαξεν αὐτοὺς ὁ διδάσκαλος, ἐννοῶσι; Ποίαν δὲ ἰδέαν περὶ τῆς δικαιοσύνης τοῦ διδασκάλου νὰ σχηματίσῃ ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος, ὅστις, διότι δὲν δύναται νὰ ἐνθυμηθῇ ἐν ὄνομα ἢ νὰ κρίνῃ ὀρθῶς περὶ ἐνὸς πράγματος, δέχεται παρὰ τοῦ διδασκάλου δεινὸν κατὰ κεφαλῆς κτύπημα; Τί εἶδος συμπαθείας ἢ εὐσπλαγχνίας τοῦ διδασκάλου εἶναι αὕτη τοῦ διατάττοντος τοὺς παῖδας νὰ μὴ ὁμιλῶσι, νὰ

μὴ παίζωσι κατὰ τὰ διαλείμματα καὶ κατὰ τὰς ἐλευθέρους ὥρας; Ὡς βλέπει τις δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ θεραπεύῃ τις ἠθικὰς νόσους, ὡς δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ θεραπεύῃ καὶ σωματικὰς. Πρὸς τοῦτο δὲ ἀπαιτεῖται σπουδὴ καὶ ἀσκήσις, ἀπαιτοῦνται ἀρχαὶ ὠρισμένα, καθ' ἃς νὰ σκέπτηται καὶ νὰ πράττῃ τὸ πρέπον ὁ διδάσκαλος ἐν πάσῃ δεδομένῃ περιπτώσει.

Εἶναι δὲ φρικτὰ τὰ παθήματα τῶν μαθητῶν ἐν τῷ σχολείῳ καὶ ὁ ἐν τῷ σχολείῳ βίος αὐτῶν, ὅστις ἔπρεπε νὰ εἶναι ὁ καλλίτερος τοῦ ἀνθρώπου βίος, εἶναι ἀναντιρρήτως ὁ φοβερώτατος καὶ κακοδαιμονέστατος. Καὶ τοῦτο δὲν εἶναι σήμερον, ὑπῆρχε δυστυχῶς ἀνέκαθεν καὶ πρὸς αἴσχος τῶν ἀνθρώπων ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχῃ μὲ ὅλας τὰς διαμαρτυρίας τῶν εὐγενεστέρων πάσης ἐποχῆς πνευμάτων.

Οἱ παλαιοὶ Σπαρτιᾶται τὴν μαστίγωσιν τῶν παιδῶν ἐθεώρουσαν οὐ μόνον μέσον σωφρονιστικόν, ἀλλὰ καὶ σκληραγωγίαν, εἶχε δὲ λάβη παρ' αὐτοῖς χαρακτηριστικὰ θρησκευτικὴν καὶ ἰδέροντο παῖδες ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Ἡ δαμασίμβροτος Σπάρτη ἤθελε νὰ μορφώσῃ πολίτας φέροντας ῥαδίως τὰς ἀλγηδόνας καὶ ἐπαίδευε αὐτοὺς ἐκ τῆς μικρᾶς ἡλικίας πρὸς τοῦτο. Τὰ δυστυχῆ πλάσματα προετίμων νὰ ἀποθάνωσιν ἢ νὰ ἐκφέρωσι φωνὴν ἀλγηδόνος. Ἀλλὰ καὶ οἱ λεπτοὶ Ἀθηναῖοι δὲν ἀπετροπιάζοντο τὴν χρῆσιν τῆς ῥάβδου. Καὶ ἔδερν καὶ γονεῖς, καὶ διδάσκαλοι, καὶ γραμματισταί, καὶ κιθαρισταί, καὶ παιδοτρίβηαι, καὶ γυμνασιάρχαι. Καὶ δικαίως ὁ Σωκράτης ἐν Ἀξίόχῳ 5. θεωρεῖ τὸν βίον τῶν ἑλληνοπαίδων δυστυχῆ «ὧν καὶ παιδαγωγοὶ καὶ γραμματισταὶ καὶ παιδοτρίβηαι τυραννοῦντες». Ὁ Τέλης ἐν Στοβ. Ἀνθολ. λογ. XCVI σ. 575 περιγράφει ὡς ἐξῆς τὴν ἀθλιότητα ταύτην.

ὁ φάλαγγας, τὸ κρέμασμα, ἡ φυλακὴ, ἡ νηστεία. Ὀφείλω δὲ πρὸς τιμὴν τῶν Ἑλλήνων διδασκάλων νὰ ὁμολογήσω ὅτι οἱ βάρβαροι καὶ ἄσπλαγχοι καὶ ὠμοὶ διδάσκαλοι εἶνε εὐτυχῶς ὀλίγοι. Παρ' ἑμοὶ εὐρίσκονται ἐκθέσεις μαθητῶν μου διδασκάλων, οἵτινες μὲν περιγράφουσι φρικώδη πράγματα γινόμενα ἄλλοτε ἐν τοῖς σχολείοις. Ἐκ τούτων ἀναφέρω ἐνταῦθα ὀλίγα, ἵνα γνωρίσωσι οἱ διδάσκαλοι τί τερατώδη πράγματα συμβαίνουσιν ἐν τοῖς σχολείοις καὶ οἰκτεῖρωσιν τὴν κατάστασιν τοῦ ἔθνους καὶ τῆς κοινωνίας καὶ πρὸ πάντων τῶν δυστυχῶν μαθητῶν.

Ἡ σκηνὴ ἐν Κρήτῃ. «Δημοδιδάσκαλος ἐν Κρήτῃ ὀνόματι Ν. Κ. ἐσνήθηξεν ὁσάκις μαθητὴς δὲν ἐμάθηθαι τὸ μάθημά του νὰ ἀρπάξῃ αὐτὸν ἐκ τῶν ὤτων καὶ νὰ ἀνασηκῶνῃ ὑπεράνω τῆς γῆς μέχρι δύο ποδῶν ἢ καὶ περισσότερον καὶ κατοπιν νὰ ἀφίη αὐτὸν αἰφνης νὰ πίπτῃ κατὰ γῆς. Ἡ τιμωρία δὲ αὕτη τόσοσ ἦτο συνήθης εἰς τὸν διδάσκαλον τοῦτον, ὥστε καὶ καθ' ὁδὸν ἐὰν εὕρισκε μαθητὴν ἀτακτοῦντα, ἐτιμῶρει αὐτὸν διὰ τῆς ἰδίας τιμωρίας. Ἐρωτηθεὶς δὲ ποτε παρὰ Κρητός, πατρὸς μαθητοῦ, διατί προετίμα τὴν τιμωρίαν ταύτην τῶν ἄλλων ἀπεκρίθη πρῶτον μὲν, διότι ἡ ῥάβδος δὲν μὲ βοηθεῖ πλέον, τῶν μαθητῶν ἐξοικειωθέντων πρὸς αὐτήν, καὶ δεύτερον διότι τὸ μέσον τοῦτο εἶναι ὀλιγώτερον δι' ἐμὲ κοπιῶδες καὶ συνοπτικόν. Μίαν δ' ἡμέραν ὁ διδάσκαλος οὕτως ὦν ἐν μεγάλη ὀργῇ ἀνήρπασεν ὄρφανόν μαθητὴν καὶ ἀνεσήκωσε διὰ τῆς μεθοδοῦ του ἐκ τῶν ὤτων ὑψηλά, ὅτε παρετηρήσαμεν φρικῶδες πρᾶγμα, τὸ ἐν τῶν ὤτων τοῦ μαθητοῦ ἐμεινεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ διδασκάλου. Τοῦτο ἐκίνησε τὴν ἀγανάκτησιν τῆς κοινωνίας καὶ ἀπελύθη ἐκ τοῦ χωρίου τοῦτου ὁ διδάσκαλος, ἀλλὰ κατοπιν διωρίσθη ἀλλαχοῦ. Ὁ δὲ δυστυχὴς μαθητὴς ὑπέστη τὰ πάνδεινά, διότι ἡ πληγὴ ἐλαβε κακοήθη χαρακτῆρα καὶ μόλις ἐσώθη ἐκ τοῦ θανάτου διὰ τῆς θεραπείας ἐμπειρικοῦ ἱατροῦ. Μὲ τὸν μαθητὴν τοῦτον εἰμεθα συμμαθηταὶ καὶ γινώσκω τὸ πρᾶγμα ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως».

Ἡ σκηνὴ ἐν Παρνασσίδι. «Ἐν τινὶ χωρίῳ τῆς Ἀμφίσης ὁ δημοδιδάσκαλος... ἦτο ἀμειλικτός τιμωρὸς καὶ τῶν ἐλαχίστων ἀτακτημάτων. Ἡ συνήθης καὶ προσφιλὴς ὁμῶς αὐτοῦ τιμωρία ἦτο τὸ κρέμασμα διὰ σχοινίου εἰς τὴν δοκὸν τοῦ σχολείου. Μίαν δὲ ἡμέραν, ἀφοῦ ἐκρέμασε μαθητὴν, ἔδωκεν εἰς ἐμὲ τὸ ἔτερον ἄκρον τοῦ σχοινίου νὰ κρατῶ, αὐτὸς δὲ ἤρχισε διὰ βραβδίων ἐξ ἀγριελαίας νὰ δέρη ἀνηλεῶς τὸν μαθητὴν, ὥστε ἐγὼ ἐλιποθύμησα τοῦτο βλέπων καὶ ἔπεσα κατὰ γῆς ἀφήσας τὸ σχοινίον, ὅτε καὶ ὁ μαθητὴς ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ διὰ πέδου δεινῶς μωλωπισθεῖς. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐξίλωσε τὸν διδάσκαλον, διότι εὐθὺς ἐμουτσούρωσεν αὐτὸν διὰ μελάνης καὶ ἔστησεν οὕτως ἐμπροσθεν μαγαζείου, ὅπου συχνάζουν οἱ ἄνθρωποι, πρὸς κοινὴν θέαν καὶ περιφρόνησιν».

Ἡ σκηνὴ ἐν Ναυπλίῳ. «Καθηγητὴς ἐκ τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας ἐξελθὼν καὶ ἱκανὰ γράμματα ἐπιστάμενος ἐτιμῶρει κατὰ ἰδίαν μέθοδον. Ἐὰν μαθητὴς τις ἔκαμνε σφάλματα, εὐθὺς ἐσημάτιζε διὰ τῆς χειρὸς τοῦ τὴν κοινῶς λεγομένην μούτζαν καὶ κατέφερεν αὐτὴν μετὰ τόσης βίας κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ μαθητοῦ, ὥστε τὸν ἐρριπτεν εὐθὺς κατὰ γῆς. Ἡμέραν τινα ἐνθυμοῦμαι ἐξήταξε καὶ ἐμὲ περὶ τῆς συντάξεως τὰ οὐ καὶ μὴ. Ἐπειδὴ δὲ περιέπεσα εἰς σφάλμα τι εὐθὺς μὲν κατέφερε διὰ τῆς μούτζας σφοδρὸν κατὰ κεφαλῆς κτύπημα, ὥστε ἔπεσα κατὰ γῆς λιπόθυμος καὶ μόλις μετὰ ὥραν συνήθην».

Ἡ σκηνὴ ἐν Θήρῃ. «Σχολάρχης ὀνόματι... μετεχειρίζετο τὸ ἐξῆς ἐξευτελιστικὸν μέσον εἰς τοὺς ἀτακτοῦντας καὶ ἀμελεῖς μαθητάς. Διὰ μελάνης ἔγραφεν ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐν μέγα μηδενικὸν καὶ ἄλλα δύο εἰς τὰς παρειάς τοῦ μαθητοῦ καὶ οὕτως ὠδήγει αὐτὸν εἰς τὴν ἀγοράν, ἀφ' οὗ ἐπτουον αὐτὸν οἱ συμμαθηταὶ του».

Ἡ σκηνὴ ἐν Κορινθίῃ. «Ὁ διδάσκαλος... δύο πράγματα ἤξευρεν εἰς τὴν ζωὴν του μετὰ δεξιότητος νὰ πρᾶττῃ νὰ δέρη τοὺς μαθητάς, ὅταν ἦτο εἰς τὸ σχολεῖον καὶ νὰ παίξῃ τὸν ταμπούραν, ὅταν ἦτο εἰς τὸ καφενεῖον. Ἡ τιμωρία τοῦ διδασκάλου τοῦτου ἦτο συνέχεια τιμωριῶν, ἦτο ὀλόκληρος τριλογία τοῦ Αἰσχύλου. Πρῶτον ἐγονάζε τὸν μαθητὴν ἐπὶ τοῦ θρανίου, θέτων ὑπὸ τὰ γόνατα χάλικας γωνιώδεις, ἵνα τρυπῶσι τὰ γόνατα. Αἱ χεῖρες τοῦ μαθητοῦ ἔπρεπε νὰ τηρῶνται ἀνατεταμέναι, νὰ βασταῖζι δὲ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του καὶ περὶ τοὺς δέκα πινάκας τῆς ἀναγνώσεως, εἰς δὲ τὸ στόμα του ἔθετε νὰ κρατῇ χονδρὸν ξύλον. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐφήρμοξε τὴν τιμωρίαν αὐτήν, μέχρις οὗ ἀπέκαμεν ὁ μαθητὴς οὕτω πάσχων, τότε μετέβαινε εἰς τὴν δευτέραν σκηνὴν. Διὰ βραβδίων ἐξ ἀγριελαίας, ἠλιασμένων ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, ἵνα μὴ θραύωνται, ἤρχετο νὰ δέρη τὸν μαθητὴν ἀνηλεῶς, ὥστε ἐμαύριζον κυριολεκτικῶς τὰ κρέατά του. Μετὰ τὴν τιμωρίαν δὲ αὐτὴν ἤρχιζεν ἡ νηστεία καὶ ἡ κράτησις ἐν τῷ σχολείῳ. Τὴν δὲ ἐσπέραν ἔθετε τὸν μαθητὴν εἰς τὴν θύραν, δι' ἧς ἐξερχόμενοι οἱ μαθηταὶ ἠγαγκάζοντο ἅπαντες νὰ πύωσι τὸν συμμαθητὴν των, οὗ τὰ παθήματα ἐκίνοον πάντων τὴν εὐπλαγχνίαν. Καὶ οὕτως ἐληγεν ἡ τραγωδία αὕτη. Ὁ δὲ διδάσκαλος ὑπερήφανος διὰ τὴν ἀδυσώπητον τοῦ καθηκόντος του ἐκτέλεισιν μετέβαινε εἰς τὸ καφενεῖον, ἵνα καὶ ἐπὶ τοῦ ταμπούρα δειξῇ τὴν δεξιότητά του».

Ἡδυνάμεθα καὶ ἄλλα ἄλλων διδασκάλων τιμωρίας νὰ καταλέξωμεν ἐνταῦθα, ἵνα ἴδῃ ὁ κόσμος, διὰ τῶν μεθόδων χαλκεύεται καὶ συγκροτεῖται ἡ μέλλουσα τῶν Ἑλλήνων γενεά, ἀλλ' ὁμολογοῦμεν ὅτι ἀδυνατοῦμεν νὰ προχωρήσωμεν ὑπὸ αἰδοῦς καὶ ἀγανακτήσεως. Καὶ ἐν ὅσῳ μὲν ἀπαιδεῖται διδάσκαλοι στρατολογηθέντες ἀπὸ τοὺς δρόμους, μετεχειρίζοντο τὰ βάρβαρα τῶν τιμωριῶν εἶδη πρὸς

ἀποσκήρυνσιν καὶ ἀποβαρβάρωσιν τῶν μαθητῶν, ὑπομονῇ. Ἀλλὰ τί νὰ εἴπωμεν περὶ ἀτιμωτικῶν τιμωριῶν, ἐλαφροτέρων βεβαίως πολὺ τῶν μνημονευθεισῶν ἐν τοῖς ἐμπροσθεν, γινόμενων ἐν τῷ Δασκαλεῖῳ Ἀθηνῶν ἐν ἔτει σωτηριᾷ 1893 καὶ ἐφαρμοζομένων πρὸς μεγάλους μαθητάς, οἵτινες μετ' ὀλίγους μῆνας θὰ εἶνε διδάσκαλοι; Νομίζομεν ὅτι οἱ ἀρμόδιοι ἔχουσι καθήκον νὰ δίδωσι καὶ πρὸς τοῦτο τὸ παράδειγμα τῆς ἡμερώσεως καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ ἀποκλεισμὸς τῶν μαθητῶν ἐκ τῶν παραδόσεων ἐπὶ 7 ἡμέρας καὶ περισσότερον, ἢ ἐκθεσις αὐτῶν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ σχολείου, ἵνα βλέπωσιν αὐτοὺς οἱ μικροὶ μαθηταὶ, οὗς αὐτοὶ οἱ τιμωρούμενοι διδάσκουσι, δὲν διορθώνει τοὺς μαθητάς, ἀλλὰ τοὺς ἐξοργίζει. Ἐπειδὴ δὲ αἱ διατάξεις τοῦ Δασκαλείου ῥητῶς ἀναγράφουσι ὅτι ἡ ἀποβολὴ μαθητῶν περισσότερον τῶν τριῶν ἡμερῶν ἀποφασίζεται ὑπὸ τοῦ συλλόγου τῶν καθηγητῶν, οἱ κύριοι καθηγηταὶ νομίζομεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπωσι νὰ τιμωρῶνται παρ' ἐνός οἱ μαθηταὶ διὰ τιμωριῶν ἀκαταλλήλων παρὰ τὰ κεκανονισμένα. Τὴν εὐθύνην φέρουσι πάντες. Ταῦτα ἀκούσι περὶ τοῦτου διότι ἐκτιμῶντες τὴν ἀποστολὴν τοῦ Δασκαλείου δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἀκούωμεν γινόμενα ἐν αὐτοῖς πράγματα ἀνεπιστημονικὰ καὶ τραχέα. Ἐν ἑπομένῳ ἄρθρῳ θὰ ἐξετάσωμεν τίνες ποῖναι εἶναι κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν αἱ καταλλήλοι πρὸς σωφρονισμὸν καὶ ἠθικὴν τῶν μαθητῶν βελτιώσιν.

Ο ΕΚΦΑΥΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΠΡΟΔΟΣΙΑΣ

Α'.

Ἐν τῷ παραρτήματι ὑπ' ἀριθ. 69 τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως» ἐδημοσιεύθη ἡ προκήρυξις διαγωνισμοῦ πρὸς σύνταξιν διδακτικῶν βιβλίων διὰ τε τὴν δημοτικὴν καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἐκπαίδευσιν. Ἡμεῖς ἐπὶ τοῦ παρόντος θὰ περιορισθῶμεν ἐκφέροντες τὴν γνώμην ἡμῶν εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν.

Σήμερον συγκρατεῖ τὴν προσοχὴν τοῦ κόσμου τὸ οικονομικὸν ζήτημα καὶ ζητήματα ἐκπαιδευτικὰ, ὅσον καὶ ἂν εἶναι σπουδαῖα ὡς ἐγγίζοντα αὐτὴν τὴν οὐσίαν τοῦ ἔθνους, θεωροῦνται δευτέρου ἢ μικροῦ λόγου ἄξια. Οἱ μεσορρανοῦντες σήμερον πολιτικοὶ μας, οἱ παίζοντες μετὰ τὴν τύχην ἐνός ἔθνους, ὡς παίζουσι συνήθως οἱ μικροὶ παιδῆς μετὰ τὸ τόπι των, ζητήματα ἐκπαιδευτικὰ μάλιστα τῆς κατωτάτης ἐκπαιδύσεως, ὅπως λίαν χαρακτηριστικῶς κалоῦσιν τὴν δημοτικὴν, εἶναι ἀνάξια τῶν μεγαλεπηθόλων αὐτῶν σχεδίων. Διὰ τοῦτο ἀφῆκαν αὐτὰ εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν μέριμναν τῶν κ. τμηματαρχῶν, τὰ δὲ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδύσεως εἰς τὸν γνωστὸν κ. Χαρίσιον Παπαμάρκου, τὸν Μακεδόνα.

Περὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου δὲν ὑπάρχει δευτέρα

γνώμη καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὅτι εἶναι δηλ. ἄνθρωπος κατεσκευασμένος ὑπὸ τῆς φύσεως νὰ καταστρέφῃ, ἀνίκανος δὲ νὰ εἴπῃ καὶ νὰ γράψῃ καὶ νὰ πράξῃ τι ὀρθόν. Ὁλος δ' ὁ βίος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ 1876, ὅτε εἰργάζετο ἐν Θεσσαλονικίῃ μέχρι τῆς σήμερον, παρουσιάζει αὐτὸν τοιοῦτον, δηλ. σειρὰν ἀδιάλειπτον καταστροφῶν. Τὸ δὲ περιεργότατον πάντων εἶναι ὅτι γινώσκει νὰ θεραπεύῃ θαυμασίως τοὺς ἐκάστοτε ἰσχύοντες καὶ νὰ ἀποπλανᾷ αὐτοὺς λαμβάνων ἄφθονα πάντοτε χρήματα, ἀ δαπανῶνται διὰ νὰ γίνηται κυριολεκτικῶς μία τρύπα εἰς τὸ νερόν. Τοῦτο δυστυχῶς μαρτυρεῖ ὅτι τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἐπιδεικτικὸν μυκήτων. Ἐν Θεσσαλονικίῃ ἐνεφανίσθη μετὰ τὴν ἰδέαν συστάσεως Διδασκαλείου γερμανικωτάτου, ἐπιδιώκοντος καθαρῶς ἐπιστημονικὸν χαρακτῆρα καὶ τοιοῦτου, ὥστε νὰ φοιτῶσιν καὶ ἐκ τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος εἰς αὐτὸ μαθηταὶ καὶ νὰ ποτίζωνται τὰ νάματα τῆς Παπαμαρκείου σοφίας καὶ ἀρετῆς. Μάτην ἀντέστησαν οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι εἰς τοιαῦτα παραληρήματα καὶ ἀπέδειξαν ὅτι ἡ συγκρότησις ἐπιστημονικοῦ διδασκαλείου τὴν καλλιέργειαν τῆς ἐπιστήμης ἀποβλέποντος δὲν ἦτο ἡ ὑπαγορευομένη ὑπὸ τῶν περιστάσεων, ἀλλ' ἐκτὸς τοῦτου ἀπῆται καὶ ἄνδρας ἐπιστήμονας παρεσκευασμένους εἰς τοῦτο, τὸ δὲ προσωπικόν, ὅπερ ἐξελέχθη πρὸς λειτουργίαν τοῦ ἐπιστημονικοῦ τούτου καθιδρύματος παρὰ τοῦ κ. Παπαμάρκου, περιέργου ὅτι δὲν εἶχεν οὐδὲ ἓνα καθηγητὴν τακτικόν ἔχοντα ἐν πτυχίῳ οἰονδήποτε. Ἀλλὰ μήπως ὁ κ. Παπαμάρκου ἤξευρε τι ἐκ τοῦ ἔργου, οὗ τὴν Διεύθυνσιν ἄνευ ὅκνου τινὸς καὶ μετὰ τῆς συνήθους κουφότητος ἐλάμβανε; Τὸν προκαλοῦμεν ἐνταῦθα νὰ μᾶς εἴπῃ εἰς ποῖον Διδασκαλεῖον ἢ εἰς ποῖον Πανεπιστήμιον τῆς Εὐρώπης ἐσπούδασε παιδαγωγικὴν; Ὅτι δὲ δὲν ἐνόει οὐδὲν ἐξ ὅσων ἐπεχειρεῖ εἶναι ἡ ἀποτυχία ἡ περιφανὴς τοῦ Διδασκαλείου ἐκείνου καὶ ἡ διάλυσις αὐτοῦ, ὅπερ ὑπὸ ἄλλους ἄνδρας θὰ ἦτο τῆς Μακεδονίας τὸ ἐγκαλλώπισμα. Καὶ ὅμως, ἀναγνώστα, διὰ τὸ πείραμα αὐτὸ ἔδαπανήθησαν περὶ τὰς 600 χιλιάδας δραχμῶν, ἂν ὄχι καὶ περισσότερα. Ὅσάκις σκέπτομαι τὴν ἀπώλειαν χρόνου καὶ περιστάσεων πρὸς διόρθωσιν τῶν σχολείων τῆς Μακεδονίας, ὁσάκις ἀναλογίζομαι ὅτι οἱ Βούλγαροι μὴ ἔχοντες ἢ μὴ μεταχειριζόμενοι Παπαμάρκου ἱδρυσαν καὶ συντηροῦσι Διδασκαλεῖα ἐν Θεσσαλονικίῃ δύο καὶ ἄρρέων καὶ θηλέων μετὰ μαθητὰς ὑπερτριακοσίους, δὲν ὀκνῶ νὰ χαρακτηρίσω τὴν διαγωγὴν τοῦ κ. Παπαμάρκου ὡς ἐνοχὸν ἐσχάτης προδοσίας.

Ἐκ Θεσσαλονικῆς ὁ κ. Παπαμάρκου μετενάστευσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἵνα φωτίσῃ καὶ διορθώσῃ καὶ αὐτὴν, ὡς ἐφώτισε καὶ διώρθωσε καὶ τὴν Μακεδονίαν. Ὡς διευθυντὴς τοῦ Διδασκαλείου Ἀθηνῶν καὶ Κερκύρας διὰ τῆς κενῆς διδασκαλίᾳς του καὶ τῆς ἀντιφατικῆς τῆς σήμερον δεχομένης ἄλλα καὶ ἄλλα αὐτιον, διὰ τῆς ἀποτομίας καὶ τῶν ὑβρεων ἐξεδιῶξε τοὺς μαθητάς καὶ κατήνησε τὸ Διδασκαλεῖον Α'.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΞ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἐξ Ἀδριανουπόλεως διεβιβάσθη ἡμῖν ἐπιστολὴ ἀποκαλύπτουσα ἔνοχον προμελέτην τοῦ κ. Παπαμάρκου κατὰ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Παιδείας, ἣν τυποῦμεν ἐνταῦθα ἄνευ σχολίων, ἵνα ἴδωσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι τίνα ὄργια διαπράττονται ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν παρ' ἐκείνων, εἰς οὓς πανταχόθεν ἀποβλήτους παρέχομεν ὑμεῖς ἀφειδῶς καὶ χρήματα καὶ τιμὰς.

« Ἀξιότιμε κ. Διευθυντά. »

« Ἐν Ἀδριανουπόλει διατρίβει ὁ καθηγητὴς κ. Βασιλειάδης ἐκ Στρουμνίτης τῆς Μακεδονίας καταγόμενος. Πρὸς τὸν καθηγητὴν τούτον ὁ κ. Παπαμάρκου, ὡς ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως γινώσκω, ἤλθε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν Ἀναγνωσματορῶν του εἰς ἀνκοινωνίαις γνωμῶν ζητῶν τὰς συμβουλὰς του ὅποιά τινα πρέπει νὰ εἶνε τὰ διδακτικὰ βιβλία πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν, ἵνα εὐρίσκωσιν ἐν Τουρκίᾳ ἀκώλυτον κυκλοφορίαν. Ὁ κ. Βασιλειάδης ὑπέδειξεν εἰς τὸν κ. Παπαμάρκου ὅτι, ἐὰν θέλῃ νὰ κερδίσῃ ἐκ τῶν βιβλίων του ἐν Τουρκίᾳ, πρέπει νὰ ἀπέχηται ἐπιμελῶς παντὸς ἐθνικοῦ ζητήματος, νὰ ἀποφεύγῃ δὲ εἰ δυνατόν καὶ αὐτὴν τὴν λέξιν τῆς πατρίδος. Ἡμεῖς οἱ ἐν Ἀδριανουπόλει οἱ γινώσκοντες ἐκ τοῦ συνέγγυς τὰ κατὰ τοῦ κ. Βασιλειάδην δὲν ἐξενίσθημεν διὰ τὰς συμβουλὰς του αὐτάς, αἰτινες ὑποκρύπτουσιν ἴσως καὶ ἄλλους ἀπωτέρους σκοπούς, περὶ ὧν ἐν καιρῷ θὰ κἀμωμεν λόγον, ἀλλ' ἐκπληττόμεθα ἐπὶ τῇ ἀκατανόμαστῳ τοῦ κ. Παπαμάρκου διαγωγῇ τηρήσαντος τὰς συμβουλὰς τοῦ κ. Βασιλειάδου μέχρι ἀγανακτήσεως, ὡς βλέπομεν ἐν τοῖς Ἀναγνωσματορῶσι. Ἐν γνώσει τῶν διαμειφθέντων γραμμάτων διεξήλθομεν μετὰ περιεργείας καὶ τὰ 4 τεύχη τῶν Ἀναγνωσματορῶν, οὐδαμοῦ δὲ ἐν αὐτοῖς ἀπαντᾷ ἡ λέξις πατρίς ἢ ἄλλο τι ἐκ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας παραθῆγον τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν φιλοτιμίαν καὶ κατ' ἐλάχιστον. Βεβαίως τὰ παρ' ἡμῖν κυκλοφοροῦντα βιβλία δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐμβάλωσιν ἡμῖν τοῖς ἐν Τουρκίᾳ καλῶς βιοῦσι ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ κραταιοῦ καὶ φίλου τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἄνακτος σπέρματα διαταράξεως τῆς ἀρμονίας αὐτῆς μεταξύ τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν Ὀθωμανῶν, ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι ἡ ἀρχαία μάλιστα ἱστορία ἡμῶν ἔχει πολλὰ κεφάλαια, ἃ καὶ οἱ συμπολιταὶ ἡμῶν Ὀθωμανοὶ μετὰ θαυμασμοῦ καὶ ἀσκανδαλιστικῶς ἀκούουσι καὶ ἀναγινώσκουσι καὶ ἐκ τῶν μερῶν τούτων τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας ἠδύνατο ὁ κ. Π. νὰ παρεμβάλῃ τούλάχιστον τίνα χάριν ποικιλίας ἐν τοῖς ἀναγνωσματορῶσι του, ἐν οἷς οὐδὲν ἄλλο εὐρίσκει τις ἢ λύκους, ἄρκτους, ἐχίδνας καὶ τὴν λοιπὴν χορείαν τῶν ζῶων ζῳώδη πράγματα σκεπτομένην καὶ πρᾶττουσαν. Πῶς δὲ εἶνε δυνατόν ἐκ τοιούτων ἀναγνωσματορῶν νὰ προέλθῃ ἀνεκτὴ πῶς ἀνθρωπίνῃ μόρφωσι, μοῦ εἶνε ἀκατάληπτον. Καὶ ὁμῶς διὰ τῶν

ἀναγνωσματορῶν, χάριν εἰς τὴν ἀκατανόμαστον διαγωγὴν ἐνὸς μεγαλοσχήμου συλλόγου ὑποστηρίζοντος τοιαῦτα ἐξαμβλώματα διανοίας ἀκαταστάτου, παραγκωνίζονται ἄλλα σπουδαιότατα ἀνδρῶν σωφρόνων βιβλία. Νομίζομεν ὅτι οὐδεμίαν μεγαλιτέραν ὑπηρεσίαν ἠδυνάμεθα νὰ προσφέρωμεν εἰς τὰ ἔθνη τῆς Ἰλλυρικῆς χερσονήσου τὰ ἀνταγωνιζόμενα μὲ ἡμᾶς ἐν τῷ ἀγῶνι περὶ ὑπάρξεως ἢ νὰ παπεινώσωμεν τὰ σχολεῖα ἡμῶν καὶ τοὺς διδασκάλους διὰ τοιούτων τοιαύτην ὕλην ἐχόντων ἀναγνωστικῶν βιβλίων. Ἀλλὰ τὸ γεγονός τοῦτο νομίζομεν ὅτι μαρτυρεῖ καὶ ἄλλο τι λίαν ἀλγεινὸν ὅτι δηλ. ὑπάρχουσι μερικοὶ ἄνθρωποι ἔτοιμοι νὰ ἐμπορευθοῦν μὲ τὰ ἱερώτερα τοῦ ἀνθρώπου αἰσθητά, ἀρκεῖ νὰ εὐρίσκωνται ἀγορασταὶ ! Οἱ τοιοῦτοι, οὓς ἡμεῖς ἐνταῦθα οἱ μὴ προηγμένοι εἰς τὸν πολιτισμὸν, καλοῦμεν διὰ τοῦ ἐκφραστικοῦ ὀνόματος τοῦ προδότου, ἐν Ἑλλάδι μανθάνομεν, εὐρίσκουσι θερμὴν ὑποδοχὴν καὶ προαγωγὴν. Ἡδυνάμεθα νὰ σᾶς ἐκθέσωμεν σχετικὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν πράγματα, ἃ θὰ κινήσωσιν τὴν φρίκην ὑμῶν, ἀλλὰ σιωπῶμεν, ἀφ' οὗ οὐδεμίαν οὐδαμόθεν ἀναμένομεν διόρθωσιν ! »

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

Ἐκ Βώλου λόγιος Ἑλληνοδιδάσκαλος ἔγραψεν ἡμῖν λίαν ὀρθὰ πράγματα περὶ τῆς γνώμης δημοδιδασκάλου ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς Ἐκπαιδεύσεως δημοσιευθείσης, καθ' ἣν τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα θεωροῦνται ἐπιβλαβῆ, καὶ πρέπει νὰ συγχωνευθῶσι μὲ τὰ δημοτικά. Τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα λειτουργοῦντα κατὰ τὸν ἀρχικὸν αὐτῶν κανονισμόν καὶ προορισμόν, εἶναι ὠφελιμώτατα σχολεῖα. Δὲν πρέπει δὲ νὰ συγχέωμεν δημοτικὰ σχολεῖα καὶ ἑλληνικὰ σχολεῖα, διότι ὁ προορισμὸς αὐτῶν εἶναι διάφορος, οὐδὲ νὰ ἀπαιτῶμεν τὴν βελτίωσιν τοῦ ἐνὸς διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἄλλου. Τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα κατὰ τοὺς τελευταίους μάλιστα χρόνους ἐγένοντο δίσκος σκοποβολῆς πάντων τῶν μεταρρυθμιστῶν καὶ ἕκαστος ἐπαναλαμβάνει τὰς αὐτάς αἰτιάσεις κατὰ τῶν σχολείων αὐτῶν, αἰτινες ἀναφέρονται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν σχολείων οὐχὶ δὲ εἰς τὸν προορισμὸν αὐτῶν. Κατὰ τῆς διαλύσεως τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων ἀντετάχθημεν ἡμεῖς πάντοτε ὡς ἐπιβλαβοῦς, καλὸν δὲ εἶναι οἱ ἐργαζόμενοι ἐν αὐτοῖς νὰ δείξωσι διὰ τῆς ἐργασίας των τῆς πεφωτισμένης, ὅτι εἶναι ὑπερβολικὰ τὰ ἕκαστοτε περὶ τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων λεγόμενα. Περὶ τοῦ πράγματος τούτου σκεπτόμεθα νὰ πραγματευθῶμεν ἐκτενῶς ἐν προσεχῇ φύλλῳ τῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Οἱ ἐν Τουρκίᾳ συνδρομηταὶ δύνανται νὰ στείλωσι τὴν συνδρομὴν των δι' ἐπιστολῆς εἰς μ ο ν ὄ γ ρ ο σ α γραμματόσημα Τουρκίας, ἐξ ὧν 5 ἰσοδυναμοῦσι πρὸς 1 φράγκον.